

MARY

BASSONOVÁ

ELLA & KANDINSKÝ

Mary Bassonová
ELLA & KANDINSKÝ

Mary Bassonová

ELLA
& KANDINSKÝ

Přeložila Bohumila Kučerová

Saving Kandinsky © 2014 by Mary Basson
Translation © Bohumila Kučerová, 2018
Czech Edition © Metafora, 2018

All rights reserved

ISBN 978-80-7359-915-7 (pdf)

Alexovi, Duncanovi, Jacobovi a samozřejmě Steveovi.

Tato kniha je historická fikce. Kromě slavných skutečných osobností a událostí jsou postavy, místa i události dílem autorčiny obrazotvornosti nebo jsou použity v rámci fiktivního vyprávění.

Ella & Kandinský je román líčící zblízka životy historických postav, které obývají jeho stránky. Pro větší názornost můžete navštívit přidruženou webovou stránku, kde jsou obrazy popisované v románu k nahlédnutí:
www.savingkandinsky.com

OBSAH

ČÁST PRVNÍ	11
1 Horská paleta	13
2 Stoly a židle	35
3 Linky a křivky	57
ČÁST DRUHÁ	87
4 Dopisy a momentky	89
5 Murnau v pěti hudebních větách	109
6 Sladkosti a kyselosti	134
7 Kontakty	158
ČÁST TŘETÍ	177
8 Černě uhlí	179
ČÁST ČTVRTÁ	193
9 Budoucnost zapsaná v olovu	195
10 Hadi	203
11 Cesta do žlutého domu	237
ČÁST PÁTÁ	265
12 Pohled z hory	268

*Stáří má svou důstojnost a svoje zápasy.
Smrt vše uzavírá; leč než nastane konec,
je třeba vykonat cosi vznešeného,
co přísluší lidem, jež se vzešli bohům.*

Alfred Tennyson, z básně „Odysseus“

ČÁST PRVNÍ

Kochel
Počátek léta 1902

V horském hostinci zpívali mladí hoši Schuberta. Stáli se skupení kolem širokého krbu, v němž plápolal hřejivý letní oheň, mačkali se v párech podle hlasů – tenoři, barytoni, basisti – a dělili se o notové záznamy, které jeden z nich pro všechny opsal. Mládenci zpívali „*Wie schön bist du*“ a jejich tiché hlasy se mísily v dojemných odstupech a prostupovaly noc svojí líbezností. „*Wie schön bist du*“ zpívali, „Jak jsi krásná“. Ella však s nimi nebyla, nebyla tam uvnitř, nezpívala. Stála venku pod baldachýnem lesa, opírala se o starý buk, pod hlavou polštář z hustého břechťanu. Tmavě zelené listí jí ovjelo kadeře, jak stále znovu a znovu zvedala tvář a hledala tu jeho.

KAPITOLA 1.

HORSKÁ PALETA

Kochel

Počátek léta 1902

ELLA se zastavila a naslouchala. Chvilí mhouřila oči do narůžovělého světla, pak opřela bicykl o strom a stojíc bez hnutí napínala uši, zda uslyší jeho zahvízdání. Přeslechla snad ve svém zasnění jeho volání? Vítr cuchal záplavy plamenek, jejichž modř v jitřním světle připomínala orchideje. V poledne se zbarví azurově a v podvečer do indiga. Neslyšela však žádné hvízdání ani kroky. Určitě stojí za ní, schovává se a směje se jí. Prudce se otočila v nejistém očekávání, že ho odhalí. Ale viděla jen křivku hory, trsy levandule na prosluněných svazích a mech vlnící se mezi skalami. No dobrá. Tenhle den má pro ni nachystáno více než jeho zahvízdání. Postavila nohy malířského stojanu mezi huňatou protěž. Jak slunce stoupalo stále výše a vzduch se barvil do meruňkova, barvy dne jí plnily hlavu a vytlačovaly prostor určený naslouchání. A pak se konečně mohla pustit do práce.

Za skalním výběžkem vyleštily sluneční paprsky Kochelské jezero do bíla jako umytý talíř. Větrík od jezera pročesával otočníky na svahu a zvedal krempu jejího žlutého klobouku. Uvázala si stuhu pevně pod bradou a zajistila skicovací papír sponou. Chtěla zachytit kontrast oblak uvězněných mezi dvěma kopci tyčícími se černě nad jasnou jezerní hladinou. Nebude se ani pokoušet nakreslit jejich vrcholy. Kopce měly tvořit jen diagonální ohraničení skrývající mezi sebou něco éterického a prchavého. Oblaka však neměla mít přesné tvary. Měla být spíše beztlížnými dutinami, snadno

odfouknutelnými. Oblačnými bublinami. Ne, ani to ne. Ještě beztvarejší. Skoro se jí zdálo, že ji klame zrak, protože ho nedovedla na oblaka přesně zaměřit, tak zvolna se zvyšovala, houstla, zjemňovala a řídla. A stále neslyšela zahvízdání, jakkoli ušima pročesávala kopec až k hlubokým hvozdům. Nikdo nezahvízdal.

Když světlo začalo blednout a pozdní odpoledne vysálo z oblohy všechny mraky, srolovala papír, uložila uhly do plechové krabičky a otřela si začerněné ruce o travu. Přetáhla si přes hlavu pracovní halenu, obrátila ji naruby a úhledně poskládala. Opatrně rozmontovala stojan, aby nepoškodila jeho žirafí nohy, a uložila ho do plátěné tašky. Přehodila si batoh na záda a pomalu šlapala na kole k hostinci. Cestou se stále rozhlížela kolem sebe. Pořád žádné zahvízdání.

Když přijela, byla jídelna s temným trámovým prázdná. Usadila se na své obvyklé místo a tu už vtrhli dovnitř ostatní a pobíhali kolem se sklenicemi, vodou a příbory.

„Gabriele,“ oslovil ji jeden z chlapců. „Celé odpoledne jsme tě neviděli.“

„Tahle slečna Münterová,“ zazubil se další. „Jako vždy nepostížitelná.“

„Byla jsem u jezera.“ Obrátila se k chlapci vedle sebe. „Byl s vámi profesor K?“

„Vy to nevíte? Jel na stanici pro svoji manželku. Přijíždí za ním z Mnichova.“

Něco se v ní sevřelo. *Ne*, chtělo se jí říct. *Prosím ne*. Ten chlapec se přeřekl. Špatně mu rozuměla.

„Jeho žena?“ Křečovitě sevřela ubrousek.

„Bude tu s námi po zbytek léta.“ Doncker se na ni zubil přes stůl.

„Prý je to kočka.“ Palme na něho zamrkal.

„To nech na profesoru K.“ Mühlenkamp zabubnoval prsty o stůl.

Ella se omluvila, ačkoli paní Puntelová ještě nezačala servírovat polévku a vařené hovězí. Vyklopýtala po schodech do úzké chodby, jednou rukou si zakrývala ústa a druhou drhla o dřevěné obložení stěn, až za sebou konečně zavřela dveře svého pokoje. Ulehla na lůžko, přetáhla si přes hlavu

chladivou bíle povlečenou peřinu a teprve pak se rozplakala. Síla jediného slova všechno změnila.

Manželka. Má manželku a ona, Ella, není tím, kým si ještě před několika minutami myslela, že je. Tehdy byla dívka naslouchající, zda se k ní blíží její citel, dívka vyvolená velkým mužem, dívka, kterou si takový muž může zvolit za svoji ženu. A teď je blázen. Několik posledních týdnů – ne, ještě dlouho předtím – líbala muže, o kterém se nyní dozvěděla, že je ženatý. A nešlo jen o líbání. Byla připravena odevzdat se mu úplně. Málem se to stalo. Prála si, aby se to stalo.

Že se v tom muži tak zmýlila, ji skoro nepřekvapovalo. Nikdy se neuměla k lidem přiblížit. Její krátký život byl prošípovaný trapasy, blamážemi, hloupými netaktnostmi a chybami v úsudku. Už jako školačka se cítila neohrabaná a jen zřídka trávila čas s ostatními děvčaty a účastnila se jejich her. Neuměla se s nimi smát, navzájem škádlit nebo jim šeptat do ucha svoje tajemství. Nevěděla, že je osamělá.

Její strachy se potvrdily jednoho deštivého odpoledne, když cíhala za dveřmi salonu a poslouchala za dveřmi.

„... je to proto, že s Ellou není něco v pořádku, mami?“ Ten hlas patřil Emmy. „Vím, že *umí* mluvit. Ale je tak zasmušilá. Myslím, že ji něco trápí. Podej mi prosím tu modrou bavlnku.“

„Nechci říct, že je s ní přímo něco v *nepořádku*. Tatínek si myslel, že až půjde do školy, přestane být tak uzavřená. Ale to je ten důvod, proč ji chci vzít k tomu lékaři, i když tatínek říká...,“ matčin hlas zmlkl. „Ello? Jsi to ty, miláčku? Pojď přece sem za námi.“

Nikdy nikomu neprozradila, že to vyslechla, a nevzpomínala si na žádnou návštěvu lékaře, ale slova „je s ní něco v nepořádku“ jí zněla v uších celá léta.

Ke svým osmým narozeninám dostala od tatínka krabici uhlů a tlustý náčrtník. Ten dárek ji zaskočil. Očekávala nové šaty od maminky a knihy od Emmy a Carla. Ale nevěděla, co si počít s uhlý. „Tohle jsou zázračné tužky,“ vysvětlil jí otec. „Když jim poručíš, budou mluvit.“ Posadil si ji na svůj velký klín. „Podívej se na ten strom u branky nebo na cestičku k domu. Je to statečný strom? Anebo veselý? Je tenhle dům paličatý? Nech svoje pastelky, ať nám ukážou, co vidíš.“

Ella zprvu nevěděla, co na papíře ukázala. Ale uhel v ruce

jí byl příjemný, jako by ten černý špalík byl dalším prstem, dožadujícím se, aby mohl žít po boku ostatních a spolupracovat s palcem, ukazováčkem nebo malíčkem. S jistotou však věděla jednu věc: že uhel v ruce je pro ni způsob, jak mluvit.

Po nějaký čas bylo kreslení stejně dobré jako mít kamarády. Vstupovala do své kresby, jako by otevírala místnost, v níž se může proplétat mezi formami a tvary. Kde mohla řídit prostor stejně jako choreograf tanečníky. Postav se takhle, mohla říct čáře a položit jí ruku kolem ramen. Tady se ohni, poručila jí. Nikdy však nepoužívala slova. Po dobu, co kreslila, k ní nikdo nemohl proniknout, dokonce ani vlastní vědomí. Až dokud nepotkala profesora K a nedopustila se dalšího z řady svých omylů.

Skopla z nohou střevíce. „*Jsi pitomá.*“ Odhodila přikrývku. „*Pitomá.*“ Byl více než o dekádu starší než ona, všeobecně vážený, nesmírně atraktivní, významný muž. Proč by takový člověk neměl mít manželku? Říká se, že muži využívají příležitostí, ale to ona byla na vině. Neznala patřičný způsob, jak reagovat na jeho pozornost. A vůbec, jak mohla být tak ješitná a myslet si, že si zaslouží být předmětem jeho zájmu? Ze všech lidí zrovna ona. Oči se jí utápěly v slzách, silou vůle je zavřela. Domnívala se, že když se od něj nechá líbat, bude si ji chtít vzít za ženu.

A kolik těch polibků bylo! Napočítala tři v Mnichově, i když ty první noci si je tolikrát představovala stále znovu, že si nemohla být jistá. Asi byly tři. Tenkrát po vyučování, když je cestou na tramvaj zastihl déšť. A další dva příští večer. A pak hned toho dne, kdy začalo letní soustředění, tady na svahu hory, když spadla z kola – i to se počítalo. Nebyl to opravdový pád, spíš se jen pomalu naklonila k cestě poté, co zavadila nohou o kámen, a nemotorně dosedla na zem. Profesor K odložil kolo a šel jí pomoci, jeho rty se jí teple přitiskly na kůži v místě, kde si ji odřela. Ten večer jeho polibky dopadly na místa, která jí připadala nejvýmluvnější, bylo jich sedm, jak si vzpomínala. Někdy bylo těžké stanovit, kdy jeden polibek končil a další začínal. Její prsty si stále vybavují plochu jeho zad pod košilí.

Příští den objížděli na kole jezero, aby malovali v plenéru. Na jeho druhé straně, neviděni ostatními studenty, se líbali znovu. Ale pak vyskočil z trávy a rychle uháněl na kole

zpátky na základnu. Měla tenkrát strach, že se mu to s ní nelíbilo. Že ji snad pokládá za naivní. A ještě včera večer byla tak pošetilá, jak to viděla z dnešního pohledu, že se jím nechala vyvést ven, zatímco ostatní zpívali, daleko za chatu, do temného stínu bukového lesa. Tiskl ji těsně k sobě a líbal ji – kolikrát? – jedenáctkrát. Nebo dvanáctkrát? A ona cítila jeho tělo, jak tvrdě tlačí na její, jeho boky těsně na svých, jak se opírala o strom, a své vlastní tělo, tak teplé a poddajné. Dovolila mu, aby ji přes blůzku hladil po řadrech, a žasla nejen nad tím, jak příjemný je jí jeho dotek, ale také nad svojí smělostí, když ho následovala po temném schodišti do jeho pokoje a toužila nechat ho vstoupit do sebe. Když ale zvedl petlici a otevřel dveře, zaváhal a ona se od něj odtáhla. Odevzdat se takto muži nebylo jen tak snadné. Koneckonců to byl její učitel. A kromě hovorů o umění ho skoro neznala. Její matka, kdyby byla ještě naživu, by se zděsila. Dokonce ani Emmy by s tím nesouhlasila. Přesto však po něm Ella tolik toužila.

Utřela si okrajem prostěradla obličej. „Nebud' taková husa.“ Dokonce i pronesená nahlas jí ta slova připadala nedostatečná.

Bylo jich celkem dvacet pět. Jeden polibek za každý rok jejího života. Zamilovala se do ženatého muže, do nevěrníka. Jediným oknem matně prozařovalo společnou ložnici s vysokým stropem perleťové světlo. Neměla být tak hloupá.

Prkna v podlaze chodby zavržala. Ella se zavrtala pod peřinu. Nedovolí, aby Olga viděla, že brečela.

„Zase ten zub?“ Olga se posadila na okraj postele. Od prvního dne následovala Ellu na jejich malířských výpravách jako stín. „Máš takový talent!“ pochválila ji jednou, aniž očekávala na oplátku podobnou lichotku. Ella by jí ji ani nemohla oplatit.

„Trochu bolí. To přejde.“

„Přesto bys měla něco sníst. Knedlíky paní Puntelové jsem docela měkké.“

„Nepůjdu dolů.“

„Jistě. Také jsem to zažila, v Moskvě. Musela jsem jít – jak to říkáte? K dentistovi, aby mi zub vytrhnul.“ Otevřela pusu a strčila prst do mezery. „Zůstaň tady. Přinesu polévku.“ Otřela si vlhký prst o široké stehno a odešla z místnosti.

» «

Měsíce předtím, v nové umělecké škole Phalanx, Ella dokončila svoje první zátiší malované olejem. Profesor K je ohodnotil jako živé a barevné a ona si plátno odnesla zpátky do svého pokoje v penzionu. Přála si, aby rodiče viděli, jak se zdokonalila. Představila si matku, tělnatou a vážnou, v černých šatech a otce s dlouhým bílým plnovousem. Co by řekli na těch pětadvacet polibků? Že ve svém věku měla být rozumnější? Zavrtala se hlouběji pod peřinu.

Zanedlouho uslyšela na schodech Olžiny kroky. Přinesla jí na podnose polévku. „A až se najíš a budeš se cítit lépe, musíš sejít dolů a napít se piva.“ Olga poplácala peřinu. „Pivo ti pomůže usnout a spánek vyléčí bolest. Počkám na tebe dole.“

Olžina péče Ellu uklidnila. Žádný zub ji samozřejmě dnes večer nebolel, ale někdy ji pobolíval. Zrovna minulý týden si Ella nechala donést večeři na podnose. Ale jak by mohla naslouchat jalovým hovorům studentů a přemýšlet, jestli profesor K také přijde ke stolu a přivede svoji ženu? Zaúpěla. Má manželku. Nakonec je ženatý.

Chytřejší dívka by byla opatrnější. Bylo to od ní tak hloupé. Už dávno není dítě, i když v tomto ohledu se možná vyzná méně než jiné dívky. Dokonce i Emmy si s ní promluvila, sestersky ji varovala, aby si dávala pozor, že to po ní mohou muži chtít – co, to neřekla. Co po ní může chtít ženatý muž? Co ale o takovém muži mohla Emmy vědět, když skoro nevycházela z domu.

Ella si utřela oči a posadila se. Popravdě se cítila polichocená, že taková šedá myš jako ona získala jeho pozornost. Nehezká malá Ella, říkali lidé. Ale ona má v sobě něco krásného. Říkal jí, že něco v její duši ji dělá jinou než ostatní. A ona viděla, že i on je jiný – hluboký a oduševnělý –, úplně jiný než nezázivní učitelé na dámských akademiích, jiný než ti hloupí divocí kluci, které znala ze školy. Byl zralý, důstojný, inteligentní, ba dokonce geniální, ten druh muže, který vidí, co se skrývá za jejím plachým úsměvem. Kdo by nebyl polichocený? Kdo by jí mohl něco zazlívát? Vybral si ji jako svoji favoritku.

A třeba ani nebyla pravda, co říkali chlapci. Rádi se vyta-

hovali a dělali si z ní legraci. Dělali to pořád. Také se mohli prostě splést. Často se mylili.

Pomalu vstala a snědla polévku, kterou jí Olga přinesla. Namočila do umyvadla kapesník a zchladila si obličej. Přičísala si vlasy, uhladila blůzu a stáhla si štíhlý pás širokým opaskem. Jiní mohou uhýbat před pravdou, ale ona tak nebyla vychovaná. „Dívej se na věci takové, jaké jsou,“ říkával její otec. Musí sejít dolů a přesvědčit se sama. Jestli opravdu existuje nějaká manželka, tak prostě existuje. Alespoň to bude vědět.

Úzké schody, po nichž scházela, skoro necítila, jako by kráčela po oblacích z dnešního odpoledne, a nohy pod dlouhou sukní měla jako z vosku. Podnos v jejích rukách byl nejpevnější věc z celé její bytosti a ona ho svírala a tiskla si ho k pasu jako závaží.

Přestože šedavé světlo v časném létě venku přetrvávalo ještě dlouho po deváté hodině, večery byly chladné. Olga a chlapci nastavovali záda ohni, setkání v půlměsíci kolem profesora K, usazeného v největším křesle, nohy natažené k plamenům. Na stoličce u jeho nohou se krčila malá světlovlasá ženuška a pažemi mu objímala kolena.

Profesor K vstal a pozdravil Ellu úklonou. „Á,“ promluvil, „poslední z našich studentů. Slečno Münterová, dovolte, abych vám představil slečnu Annu Šemjakinovou z Moskvy.“ Ženuška povstala a napřáhla k Elle ruku.

Ta si ukázala na ústa. „Promiňte,“ pronesla, „postihla mě bolest zubů.“

„Prosím, posaďte se k nám.“ Profesor ukázal na lavici. „Mluvili jsme o Finech.“

Zmatená Ella se posadila vedle kypré Olgy.

Slečna Šemjakinová? Ta žena u jeho nohou je slečna, říkala si, ne paní K, není to vůbec jeho žena. Takže se chlapci přece jen mylili. Sevřela ruce v klíně.

„Právě jsme mluvili o hodnotě lidového umění.“ Profesor se pohodlně opřel. „Na vaši otázku odpovídám,“ obrátil se k jednomu ze studentů, „ano, opravdu jsem četl *Kalevalu*, epos sestavený finským učencem Lönnrotem. Avšak nejlepší způsob, jak se s *Kalevalou* seznámit, je číst ji jako hudbu, vnímat vracející se melodie jako anděly, kteří spolu bojují.“

Jeho oči spočinuly na Elle a ona zadržela dech. Ohnul své natažené nohy a zkřížil kotníky v nízkých polobotkách.

„Ale zpátky k tomu, o čem jsme hovořili. Ano, *Kalevala* vyjadřuje ducha celého národa. Výtvarné umění však nemusí být národní nebo politické. Naopak, umění musí vyjadřovat to nejniternější v umělcově duši.“

Chlapci nejblíže krbu, kteří přiživovali oheň stébly slámy, ztichli a otočili se k němu, tváře vážné a napjaté očekáváním.

„Budu vám vyprávět,“ pokračoval. Když četl *Kalevalu*, studoval ve Vologdě, daleko za polárním kruhem. Jedné studené noci, zatímco seděl ve svém pokoji a četl si, se v něm začala formovat myšlenka: povahou umění je vyjádřit se, nikoli napodobovat.

„My umělci můžeme – vlastně musíme – jít za povrchní realitu. Musíme vyjádřit podstatu, čistou myšlenku.“ Oči se mu za kulatými skly brýlí zaleskly. „Uvažujte takto, přátelé. Nejpravdivější umění je jako hudba, zcela abstraktní.“

„Počkejte, profesore,“ přerušil ho Palme. „A co *Die schöne Müllerin*?“

„Jistě, nemluvím o milostných písních a baladách, které spolu tak rádi zpíváme. Ty mají úplně jiný účel.“

Mühlenkamp se uchechl a odvrátil od profesora oči.

„Příteli, i já mám rád Schubertovy písně. Ale, milí studenti, představte si smyčcový kvartet jako rozhovor mezi důvěrnými přáteli – vezměte například Beethovena. Fráze, rytmus, dynamika zvuku – uvažujte nad tím, jak působí, aby vyjádřily spiritualitu.“ Zvedl sepjaté ruce a vypustil uvězněného ptáčka svých myšlenek. „Ale není to vyprávění. Není to zobrazení.“ Přejel pohledem své posluchače. „Je to tak? Je zde harmonie, to ano. Ale není to příběh. Budoucností umění není jen napodobovat přírodu. Ne, milí přátelé, umění bude vizuální hudbou – abstraktní a expresivní.“

Ella pohlédla na Olgu vedle sebe. Měla stejně jako ona sepjaté ruce, záhyb sukně zachycený mezi prsty. Ella malinko přenesla váhu a její paže se otřela o Olžinu. Až budou zpátky ve společné ložnici, zeptá se jí, co si myslí o profesoru K a jeho nových myšlenkách. Možná se jí nezamlouvají.

„Profesore,“ ozval se Schneider. „Nerozumím tomu. Chcete říct, že naše obrazy nemají zobrazovat – třeba mísu s ovocem nebo západ slunce?“

„Pane Schneidere, obdivuji vaše myšlenkové skoky. Jednoho dne – ano, jednoho dne tomu tak bude.“ Nechal pauzu narůstat a vzdouvat se, až zaplnila všechny rohy místnosti. „Umění bude čistý duch. Ale nebude v něm žádný příběh – vlastně vůbec žádné zobrazení.“

Schneider sklopil oči ke svým rukám. Chlapci u ohně si odkašlali. Ella slyšela Olgu těžce polknout. To, co profesor K říkal, opravdu *bylo* pozoruhodné. „Vůbec žádné zobrazení.“ Dokonce i Olga to chápala.

Profesor K se usmál na Annu Šemjakinovou, která k němu vzhlížela, a pak opět přejel pohledem skupinu. Sokrates mezi Athéňany. „Moji mladí druhové, musíme opustit naše květiny a ovoce. Uměním rozumím samotné vyjádření, nikoli jeho objekty.“ Opřel se, aby nechal váhu svých slov plně se v místnosti usadit.

„Ale profesore,“ namítl Mühlenkamp, nejstarší ze studentů. „Proč se tedy zde v Kochelu učíme malovat v plenéru? Jestli máme zapomenout na malování jablek a růží a kopců, jak říkáte, mohli jsme zůstat v Mnichově.“

„A pěkně se pařit v tom vedru,“ zasmál se Palme. „Co se mě týče, profesore, jsem rád, že jsem tady s vámi v chladivých horách. A slibuji, že za celé léto nenamaluji jediné jablko.“

„Carle, ty pitomče,“ ozval se Mühlenkamp, „myslel jsem to symbolicky.“ Obrátil se zpátky k profesorovi. „Co máme malovat, když tedy máme zapomenout na věci, které vidíme? Když malujeme společně, vždycky nám říkáte, abychom se *dívali*. Na co se máme dívat?“

„Pánové,“ začal profesor K, „a samozřejmě dámy. Musíte se dívat, abyste viděli esenci věci, a pak naplnit daný předmět, krajinu či figuru intenzitou svého ducha. Musíte tomu předmětu předat jistou kvalitu své duše.“ Vytáhl z kapsy svého saka malou dýmku a sevřel ji do dlaně. „Jako mnozí z vás jsem jako malý chlapec maloval náměty z pohádek, které mi babička četla – jak z německých, tak ruských. A mám je pořád rád – jakpak bych neměl?“ Odkášlal si, naklonil se dopředu a máchl rukou svírající dýmku. „Ale nejde o to, *co* malujeme.“ Jeho konstatování bylo provokací, jež mu umožnila dopřát si malé zdržení. Využil přestávky k tomu, aby si nacpal dýmku.

Ella ze své lavice vdechovala zemité aroma jeho tabáku.

Připomněla si vůni jeho tváře, jeho vousu. Vybavila si, jak chutnají jeho rty.

„Vůbec ne, otázka totiž zní: *proč* malujeme? Nikoli co. Proč.“ Zašátral v kapse. „Kdo má oheň?“

Mühlenkamp vytáhl krabičku zápalek jako první. Profesor K zaclonil plamínek dlaní a několikrát dlouze potáhl. Hrud se mu pod sakem tím úsilím nadmula.

„Malujeme kvůli tomu, kým jsme – bytostmi nadanými citem, duchovními bytosti.“ Hovořil hlasem proroka kázajícího z výšin svého vědění. „Včera jsme byli děti, které malují, co vidí svýma očima. Zítra budeme malovat pravdu ukrytou v naší duši.“

Ella pohlédla na své chvějící se ruce. V osamění svého mnichovského pokojíku trávila hodinu za hodinu tím, že ze své železné postele zírala do stropu, hledala v jemných prasklinách v omítce tvary a tváře a cítila, že její duše se k nim pozvedá a dává jim smysl a život. To, co ji k profesorovi přitahovalo, nebyla jen jeho fyzická stránka. Vyslovoval myšlenky, jež ona sama nedokázala odít do slov. V puse měla sucho.

„Olgo,“ zašeptala. „Přinesla paní Puntelová pivo?“

„Aj,“ zareagoval profesor. „Naše nemocná se potřebuje napít. Palme, zajdi za paní Puntelovou do kuchyně a přines plný modrý džbán piva. A pár slaných preclíků.“

Tak Ella poznala, že naslouchal každému jejímu nadechnutí.

Když se občerstvili, profesor K znovu začal.

„Než dnes půjdeme spát, mám pro vás hru. Všichni se jí musí zúčastnit.“ Pohlédl na Ellu. „Má hra nám pomůže v naší snaze vidět bez očí.“

Jeho žáci na sebe rozpačitě pohlédli.

„Všichni znáte pohádku o Jeníčkovi a Mařence, že?“

Obrátili k němu svoje nadšené pohledy.

„Zatímco jste dnes odpoledne pracovali, zahrál jsem si na Jeníčka. Uchystal jsem vám cestičku z kamínků – jsou to pevné oblázky, žádné drobečky!“

Palme a Mühlenkamp se zasmáli.

„Teď vyjdete všichni ven do měsíční noci a necháte se

vést cestičkou z jasných kamínků. Hledejte ji všemi svými smysly, nikoli jen očima.“

„Máme jít sami, profesore? Máme vyjít do té temné noci úplně sami?“ Hlas Olgy se chvěl.

„Slečno Stanukovičová, nechci, abyste měli strach. Každý z vás bude mít společníka.“ Položil na stůl hromádku papírků. „Tady si vytáhněte jméno svého partnera.“ Promnul si dlaně a pak zvedl ukazováčky. „Je pouze jediné pravidlo – nesmíte se spolu bavit. Naslouchejte větru. Vdechujte horský vzduch. Otevřete své srdce nádheře noci a nechte svou duši vnímat její tajemství. Splyňte s nocí. A teď můžete jít!“

Místnost ožila vzrušeným šepotem. Pak si všichni oblékli své svrchníky a vybrali jeden z lístků. Ella, nakažená energií ostatních, vyběhla nahoru do ložnice pro šál. Požádá ho, aby jí objasnil, co pro něj znamená a co si má myslet o té ženě, která se k nim připojila. Nepochybovala už o tom, že ona, Ella, má v jeho srdci zvláštní místo. Ale jestli se má dozvědět nějakou nepřijemnou pravdu, tak ať se jí dozví.

Tatínek nebyl člověk, který by trpěl zábrany. Sám dobrodruh, často říkával svým dětem: „Chopte se šance. Svět je dost velký, aby vás nenechal padnout.“ Bratr se sestrou se pak smáli každému ústrku nebo neúspěchu, který utrpěli ve škole, a prozpěvovali si ta slova, dokud se nezdar pod jejich nohama úplně nescvrkl a nezadusali jeho poslední zbytky do země. „Svěčēt je dost velkkýýý“, povykovali. Ella se k jejich řádění nedokázala připojit, ale uvnitř cítila odhodlání. Udělá svět pro sebe dost velký. Zahalená do šálu sestupovala po schodech a šeptala si tatínkova slova. „Jen do toho,“ povzbuzovala se. „Nemáš se čeho bát.“

Chlapci se už shromáždili a vybírali si z profesorových dlaní jména svých společníků.

„Slečno Stanukovičová,“ oznámil Doncker, „vy a já budeme čelit nástrahám noci společně.“

Olga se zahihňala a baculatá ramena se jí zvedla k uším.

Další dvojici vytvořili Wuest a Brumder. Pak Palme a Kleuwer. Schneider a Mühlenkamp.

Ella zůstala sama. Ale profesor mluvil se slečnou Šem-jakinovou. Jeho obličej byl těsně u jejího, mračil se, hlas tlumený, ale ostrý jako břitva.

„Ale já nejsem ani v nejmenším unavená, Vasiliji Vasiljevi-

či. „Slečna Šemjakinová si zapřela ruce v bok. „A chci zůstat se skupinou. Tady slečna bude moje společnice.“ Ukázala na Ellu. „Ty musíš zůstat tady, abys nás uvítal, až se vrátíme. *Au revoir*.“ Obrátila se k němu zády a zavěsila se do Elly.

Za pár minut odkráčela Ella do tmy se ženou, jež byla údajně manželkou jejího milého.

Hned přede dveřmi hotelu Puntelových se až k borovým lesům u jezera rozprostírala do dálky louka. Profesor K stál v otevřených dveřích chaty a mdlé paprsky prosvěťovaly temnotu pár metrů před nimi. Jakmile však zavřel dveře, noc pohltila i to nepatrné světlo. Naducaný útlpek chvílemi prorazil hustá mračna, jež poryvy větru hnaly kolem jeho tváře, podobající se ženě štkající v návalech pláče do složeného šátku. Noc byla střídavě dostatečně jasná, aby bylo vidět obrysy, a pak zase tak černá, že chodec neviděl ani vlastní nohy. Ella se zvolna rozkoukávala ve tmě, šátrala nohama kupředu a naslouchala šoupání bot a střevíců před nimi. Pak večer zcela utichl.

Jaký podivuhodný obrat. Tahle slečna Šemjakinová možná ví o polibcích a rozhodla se Ellu potrestat tím, že ji zavede do tmy a nechá ji tam samotnou. Anebo jí provede něco jiného. Ale Ella, jakkoli se zdá být malá postavou, má kuráž. Za chladných večerů, když se chlapci a děvčata z gymnázia sešli na zamrzlém rybníku, chytily se za ruce a vytvořili hada, Ella se nezapojila, ale bruslila sama podél hada, stačila však udržet stejnou rychlost, nohy jí jen kmitaly, malý satelit na své vlastní oběžné dráze. *Rychleji*, říkala si. Přidej. A ve svých dvaceti letech se vydala úplně sama do Ameriky, pouze ve společnosti své sestry, a dokonce se účastnila hnaní stáda krav se svým bratrem Carlem a jeho americkou manželkou Mary. Jeli na koních a smáli se v oblacích prachu, zvedajícího se z prašných cest a pokrývajícího jim klobouky a oblečení. Tenhle malý výlet přes louku u jezera byl ve srovnání s tím pouhá hračka.

Jak se po klikatící se pěšině vzdalovaly od bezpečí chaty, slečna Šemjakinová se tiskla k Elle stále těsněji.

„Jít takhle v noci není nic lehkého, vidíte? Nemyslela jsem si, že bude taková tma.“

Ella si přiložila prst na rty.

„Slečno Münterová, vím, že nemáme mluvit, ale víte...“ Zachvěla se. „Doma v takové tmě nikam nechodím.“

Ella cítila, jak se jí skrze jemnou látku blůzky zatínají malé prstíky stále více do masa. Ten dotek jí nebyl příjemný, ale nedokázala ženě odstrčit ruku ze své paže. „Vidím ty kamínky.“

A na chvíli Ella opravdu viděla profesorovy oblázky. Zpočátku je poskládal jen kousek od sebe. Ale jak se pěšina stáčela kolem louky k lesu, bylo pro ni stále obtížnější je rozeznat. Co zprvu vypadalo jako zářivě bílý kámen, byla jen světlá skvrna, hromádka hlíny nebo kus vybělené kůry zaváté sem z lesa.

„Slyšíte ostatní, slečno Münterová?“

Ella pokrčila rameny a země pod tenkými podrážkami jejích bot mlčela. Když stoupaly do mírného svahu a klopýtaly o pletence kořenů, slečna Šemjakinová ztratila rovnováhu, spadla a málem s sebou strhla i Ellu.

„Prosím, odpusťte mi, slečno Münterová. Když já ale vůbec nic nevidím!“ Slečna Šemjakinová seděla neohrabaně na zemi a držela si kotník.

Bože, jak je tahle ženská otravná! Hra profesora K zjevně vyžadovala někoho s méně křehkou konstitucí, než má tahle slečna, jak se vlastně jmenuje. Ale co může dělat? Nemůže tu přece tuhle bezmocnou ženu jen tak opustit. Kromě toho se jí vůbec nechtělo jít temnotou sama. Ella pomohla své společnosti vstát. „Když půjdeme pomalu, nic se nám nestane.“ Ale noc stále více temněla a vzduch byl pořád hustší. Mezi ně a měsíc brzy vstoupil baldachýn listoví. Zakrátko Ella neviděla už vůbec žádnou pěšinu.

„Slečno Münterová, myslím, že jsem si opravdu zranila kotník. Musím si sednout.“ Žena si třela místo nad botou. „Tahle hra nebyl dobrý nápad. Vasilij Vasiljevič měl jít s námi.“

Lesní stezka, na kterou vstoupily, jí připadala neznámá a tma neproniknutelná. Nerozeznávala žádné tvary, neslyšela žádný zvuk, který by ji vedl. Vzduch byl vlhký, což mohlo znamenat, že jsou blízko pahorku nad jezerem, možná tak blízko, že stačí jedině zaškobrtnutí, aby spadly do vody a jejich těžké sukně a boty je stáhly ke dnu. Ella neviděla zem pod sebou, takže nedokázala určit, zda se opravdu zastavily na skalnatém výběžku a jediný krok je

pošle do vodní hlubiny. Přesto musí jít dál. Opatrně našlapovala kupředu, krůček za krůčkem.

„Tahle stezka je úzká. Dejte mi ruce kolem pasu a šlapejte tam, kam já. Opřete se o mne.“

Pár minut kráčely v závěsu, Ella napínala oči do tmy. Hra pro ni byla zkažená. Chtěla dělat, co jí přikázal profesor K, vidět svoji cestu i bez očí, ale jak mohla, když se tu plahočí s tou bezmocnou ženuškou, která je na ní zavěšená? A co horšího, dokud Ella nerozklíčuje identitu té ženy, je pro ni každá společná činnost jen utrpením. Ta nejistota se nedala vydržet. „Slečno Šemjakinová,“ vyslovila nahlas, „znáte profesora K už dlouho?“

„Profesora?“ zachichotala se slečna Šemjakinová, držící se Elly za šaty. „Ano, znám Vasilije Vasiljeviče už od dětství. Jsme bratranec a sestřenice a chodili jsme spolu i do školy.“ Hlas slečny Šemjakinové se zlomil.

„Prosím, můžeme se posadit? Začíná mi natékat kotník.“ Se záupněm se sehnula a uvolnila si tkaničky boty.

Bratranec a sestřenice. Takhle to tedy je. Přesto ji ta informace neuklidnila. Ta ženuška sedící u krbu se na profesora K nedívala jako jeho sestřenice. Nedohadovali se jako bratranec a sestřenice. Ella se zamračila do tmy.

„Pojďte, jsme daleko od chaty.“ Ella pomohla slečně Šemjakinové na nohy a pokračovaly dál do tmy, jakou Ella zažila jen v hlubinách zimního spánku. Zdálo se, že jsou nyní v hlubokém lese, a Ella kráčela kupředu s rukama napřaženýma, aby jí ostrá větvička nevypíchla oko či dlouhý výběžek křovinatého podrostu nepoškrábal tvář. V obavě, aby také nezakopla a na nerovném povrchu neztratila rovnováhu, se chytala za tenké větve po obou stranách stezky. Ale horší byl její naprostý nedostatek orientace ve tmě. Když došly k hustě zarostlé části lesa, vtiskla Ella své společnici do ruky větev přečnávající do cesty a doporučila jí sehnout se, aby se jí do ní nezapletly vlasy. O kus dál listům pokrytá hlína pod jejich nohama ztvrdla, zkrabatila se a zvrásnila. „Je tady kořen.“ Ella zkoumala půdu špičkou boty a šeptem nabádala: „Nezakopněte.“ Minuty se táhly, každý krok byl zrádným riskantním podnikem. Konečně se zdálo, že les řídne, a ženy našly travnatý pahorek, kde mohly usednout a zpomalit tep srdce.

„Já už nemůžu dál, slečno Münterová. Ta bolest je nesnesitelná.“ Slečna Šemjakinová si sundala botu a mnula si kotník.

„Mám jít napřed a přivést pomoc?“

„Ano, prosím. Omlouvám se, že vás o to žádám.“ Slečna Šemjakinová zasténala. „Anebo raději ne. Neopouštějte mě. Nemohu tu zůstat sama. Ach, slečno! Co budeme dělat?“ Ella přehodila chvějící se ženě přes ramena svůj šál a pátrala očima ve tmě. Možná bude muset pokračovat sama. Ale kam? Zatímco hleděla do tmy, vítr uklidil a přeorganizoval oblohu, a když na chvílku mezi mraky problikl měsíc, rozpoznala hájek, který se nacházel hned za hostincem. Tam pod skupinkou buků jedenáctkrát políbila profesora K.

„Myslím, že už vím, kde jsme. Není to daleko. Zvládnete to.“ Ella vzala ženu za ruku a vytáhla ji na nohy. „Opřete se o mne.“ Položila si paži slečny Šemjakinové kolem ramen a přitáhla si ženu k sobě. Jejich boky a sukně se o sebe otíraly, jak se klopýtavě sunuly podél hájku kupředu.

Vítr zesílil a hustá mračna proplouvala s krátkými přestávkami přes nízko stojící měsíc. Světlo každou chvílku zazářilo a poté opět znepokojivě potemnělo. Jakmile měsíc zasvítil a jejich oči zachytily obrysy stromu nebo keře, rozpustilo se světlo v ještě hlubší temnotě a zanechalo je slepější než předtím. Ella ostražitě našlapovala a napínala uši směrem, kterým šly. Oči ji bolely od marného vypětí. Byla si jistá, že jdou správným směrem, ale mátl ji terén pod jejich nohama. A pak přímo před sebou uviděla těsně nad zemí mdlou záři.

Od toho matného světla k nim stoupala vůně, vlhká a květinová.

Jako když do místnosti vstoupí krásná žena a její vůně hlásá, jak je nádherná. Bílé skvrny na druhé straně křídové bílého prostoru odrážely útržky měsíčního světla. Ženy vstoupily do měsíční zahrádky paní Puntelové, jejíž široké bílé záhony byly osázeny tak, aby v noci osvětlovaly pěšinku ke kuchyňským dveřím. Velké květy hortenzií a pivonek zazářily pokaždé, když je zalilo měsíční světlo, jasně jako svítilny. Kvetly tu bledé růže a lilie a po kolena vysoké plamenky. Mezi záplavou bělostné bohyšky zářily trsy pelargoní, kopretin a netýkavky.

Za květinovým záhonem seděl mlčky profesor K s ostatními.

„Vasiliji Vasiljeviči!“ zavolala slečna Šemjakinová.

Ale profesor K zamířil k Elle.

„Díky bohu,“ řekl.

„Slečna Šemjakinová se zranila.“

Profesor K přiskočil ke slečně Šemjakinové a konejšivě jí položil ruku kolem ramen.

„Tahle noc byla na procházky až příliš tmavá.“ Palme zastrčil do kapes ruce svinuté v pěsti. „Ta dvě děvčata neměla jít sama.“

„Nechápu, proč vůbec někdo z nás šel,“ brblal Mühlenkamp.

„Já myslím, že to byla nádherná procházka.“ Doncker se přisunul blíže ke slečně Stanukovičové.

„Ach ano, profesore,“ potvrdila Olga. „Měla jsem strach, ale pan Doncker byl úžasný. *Opravdu* jsme viděli bez očí!“

Doncker se dotkl její ruky.

„Myslím, že jsme se dnes v noci všichni něco naučili, profesore.“ Wuest vstal ze země a oprášil si kalhoty.

Profesor K se otočil ke svým žákům, kteří následovali Wuestova příkladu a vstávali. „Pak byla hra úspěšná.“

Tu noc spala Ella přerušovaným spánkem. V nohách jí křečovitě škubalo a ve svých snech natahovala slepě ruce do tmy a znovu a znovu našlapovala na povrch, který ji neunesl.

Ráno postavila Ella malířský stojan na pahorek na druhé straně jezera, takže žluté záplavy divoké hořčice rámovaly dolní okraj v šikmém úhlu k zářivé vodní hladině. Dnes však ji duše tížila jako olovo.

Noční procházka skončila špatně a otázka, kdo je ta Šemjakinová, zůstala nevyřešená. Proč se profesor K choval tak záhadně, vůbec ne jako ten muž, který s Ellou vedl rozhovory, procházel se s ní, líbal ji a dotýkal se jí? Možná je slečna Šemjakinová něco více než jen sestřenice. I sestřenici lze pojmout za manželku. Jeden matčin strýc to udělal. Na počátku večera se Ella cítila tak odvážná, ale na konci jí selhávaly nervy a její sebedůvěra byla potlučená a pošramocená.

Zmatek v jejím srdci vůbec neladil s nádhrou scény, která

se jí naskýtala. Síla slunečních paprsků vymačkala z vodních hlubin tu nejmodřejší modř a trsy divoké hořčice si na břehu tohoto vysoko položeného horského jezera podrží svoji dnešní vitalitu až do zimy. Chumly okvětních lístků zářily na krátkých řapících na stoncích tak pevných, že je svěží vánek ani nepocuchal. Dokáže to – odloží svůj neklid a donutí se myslet pouze v čistých barvách, zvažovat, jaké možnosti jí dávají ty základní v kombinaci s dalšími – žlutá se zelenou, modrá a červenofialová. Umí se ponořit do práce. Malování pro ni bylo vždy životabudičem a vzpruhou.

Hořčice a jezero poskytnou pevnou základnu jejímu obrazu, zeleň listoví přecházejícího nad vodní hladinu a červenofialový odstín sasanek hajních vlevo vytvoří trojúhelník dávající oku šanci, aby se pohybovalo nahoru a zpátky. Slunce stoupalo vzhůru a Ella se úplně ztratila ve své práci. Tu mísila barvy ze dvou nebo tří tub, tu vytlačila přímo z tuby kapku na kartonovou paletu. Chtěla zaplnit plátno čistými liniemi, energií a ryzostí té scény, barvami tak intenzivními, až se tajil dech. Soustředění utlumilo stále se vracející vzpomínku na výpravu za svitu měsíce, na tu ženu, jež se na ni lepila a jež nemohla být někým, s kým by se spřátelila, ale ani koho by ignorovala, na chladnou a matoucí odtažitost profesora K. Její nervy se postupně zklidňovaly a sevření, jež dusilo jejího ducha, ochablo.

V tichu si snědla svůj oběd. Paní Puntelová jí zabalila klínky dvou dobrých sýrů a tlustý krajíc tmavého chleba pomazaného hořčicí a překrojeného napůl. Zralé broskve a čtvereček tmavé čokolády. Sama si nabrala do polní láhve vodu ze studny u domu. Usadila se pod skupinkou starých modřínů na okraji lesa lemujícího jezero a jedla sýr a ovoce, přičemž jedinými zvuky bylo jemné šplouchání vody o zelené břehy porostlé hořčicí. Vzduch těžkl vůněmi z vlhkého lesního porostu za jejími zády. Položila se do teplé trávy s plátěnou taškou pod hlavou a upadla do dřímoty. V závoji snu ji slunce hrálo do zad stále silněji a halilo ji do tlusté teplé přikrývky. Když ji však chtěla odhodit, obalil ji svou přítomností nějaký muž. Jeho paže objímala její, jeho ruka spočívala blízko jejího řadra.

„Neprobovejte se, milá přítelkyně,“ zašeptal.

Ella cítila tíhu jeho paže, i jak se mu zvedá a klesá hrud'

současně s jejím dechem. Vyplašená jeho blízkostí, vstala a klopýtala pryč od něj do místa, kde z lesního humusu vyrůstaly opeřené trsy kapradí. Poklekla mezi ně a oprašovala si sukni, aby se uklidnila.

Profesor K se převálil na záda a uvolněně si složil ruce pod hlavu, jako by mu patřil svět. „Tohle léto na horách je krásné jako ikona, samé zlato a lazurit. Cítíte to, slečno Münterová?“ Zhluboka se nadechl, jako by chtěl vdechnout všechen odpolední vzduch. „Dařila se vám dnes práce?“ Pak se pružně jako kočka jediným pohybem zvedl a přikročil k jejímu stojanu, který umístila pod strom, aby ho ochránila před plným sluncem. „Namíchala jste nádherné barvy,“ pochválil ji. „Jak překrásná žlutá! To je hořčice, že? Ty malé zářezy nožem jsou docela dobré.“ Hlas měl plný a silný jako volání horského rohu. „Skoro vidím, jak se kvítky pohupují ve větru. A to jezero – moc krásná modř! Skoro jste zachytila jeho podstatu.“

Ella, příkrčená pod černo-zeleným baldachýnem, se chvěla. Jeho náhlá přítomnost, jeho blízkost, zatímco spala, ji zneklidňovala. Co si o tom má myslet? Stále je zde tajemství identity té ženy a včerejšího podivného večera. A jeho slova nyní znějí jako pochvala oceněného žáka. Nenapadalo ji, co by měla odpovědět, jak je má chápat, co očekávat.

„Jste opravdová umělkyně, víte. Velmi si vás cením. Ačkoli jste ještě mladá, někdy si myslím, že vám nemám co nabídnout. To nejlepší, co pro vás mohu udělat, je střežit váš talent a nedovolit, aby se do něj vloudilo cokoli falešného. Musíte se nechat vést svým vlastním duchem.“ Zvedl její nožík a prsty ho vyčistil. Pak se sehnul, aby otřel barvu o její pracovní plášť, rozprostřený nyní na trávě, a uložil nůž do pouzdra. Napřímil se a vykročil ke kapradí. Zpříma na ni pohlédl a promluvil hlubokým, naléhavým hlasem. „Není to spravedlivé. Ani trochu. Slečno Münterová, musíte mě vyslechnout – ve vaší duši přebývá světlo, které mě oslepuje! Věřte mi, prosím, naše společné chvíle v minulosti, když jsme rozprávěli o svobodě ducha, byly – byly pro mě velmi naplňující. Vy i já coby umělci vidíme, že běžná konvenční omezení světa nemusí platit. Jsem si jistý, že mi rozumíte. Vy a já –“

„Je slečna Šemjakinová vaše manželka, nebo sestřenice?“

Stáhl se zpět k jejímu obrazu na stojanu, ramena toporně vzpřímená. Viděla, jak mu tepe žíla na krku. Zvedl jednu tubu a pak druhou. „Co je to za křiklavou zeleň?“ Smetl rukou tuby s barvami vyrovnané na policičky stojanu a mrštil jimi do trávy. „Tuhle barvu už nikdy nepoužívejte!“

Ella ustoupila do stínu. Jeho příkrá slova mezi ně postavila zeď z trnů.

Jako by chtěl svým hlasem prosekat pěšinu změtí ostružiníku, křikl na ni: „Slečna Šemjakinová je moje sestřenice. Znáám ji od dětství. Studovali jsme spolu na univerzitě a byli jsme dobří přátelé.“ Odmlčel se. „A ano, je také moje manželka.“

Ella potřebovala zaujmout pevnější postoj. Natáhla ruku za sebe a nahmatala hrboly a rýhy drsné kůry stromu.

Zakryl si rukou obličej a jeho dlouhé prsty mu překryly oči. „Slečna Šemjakinová pochází ze starého šlechtického rodu, z téhož jako moje prababička. Přijetím mého jména by snížila svoje postavení. Tohle se děje v Rusku často. Nemohla jste to vědět.“

Několika kroky přešel travnatý prostor mezi nimi. Kousek od místa, kde stála Ella, se zastavil, postavil se zpřímá a chvíli mlčel. „Slečno Münterová, byla ode mne chyba, že jsem zneužil vašeho mládí. A samozřejmě byla chyba, že jsem klamal svoji ženu. Přesto nelituji chvil, které jsme spolu strávili. Vaše přátelství mi poskytlo hodně radosti a probudilo ve mně hlubokou náklonnost, i když nemám právo to říkat.“

„A slečna Šemjakinová?“

„Moje žena o našem výjimečném přátelství nic neví. Byla jste k ní včera večer velmi laskavá a ona je vám vděčná, stejně jako já.“ Udělal opět krok jejím směrem.

„Moje manželství – myslel jsem – myslel jsem, že tu můžeme být všichni tři.“ Dlouze vydechl a přitiskl si klouby prstů na oči. „Byl to ideál, fantazie. Mýlil jsem se.“ Několik okamžiků nic neříkal.

Ani Ella nedokázala promluvit. Stalo se toho tolik, že to nezvládla pojmout. V hrdle ji lechtaly slzy, ale nedovolí jim, aby se vytvořily.

„Slečno Münterová, pro boží lásku, odpusťte mi. Řekněte alespoň, že spolu můžeme malovat. O našem intimním vztahu už nepadne ani slovo.“